

saze]], prikazy atd. Nenalezli jsme v »Prove« také mnohých termínů z práva obyčejového, k němuž autor patrně nepřihlížel.

Není také divu, že sem tam vkradl se nějaký omyl. Tak na př. rus. »do·klad« není forum judiciale, nýbrž odevzdání záležitosti (samým soudcem) vyšší instanci; neříkalo se opal, nýbrž opala (jistý druh vyhnanství); nejsou též správně vyloženy termíny pozem, přísud a několik jiných.

To jsou maličkosti. Celkem vzato, jest dílo Jirečkovo velezáslužnou prací, která přijde vhod všem badatelům v oboru slovanských právních dějin. Těší nás upřímně, že jest to opět český učenec, který razí tu cestu příštím slovanským badatelům.

Jisto jest, že pozdější pracovníci, kteří stavěti budou na základech položených Herm. Jirečkem, vděčně budou vzpomínati svého předchůdce, a jisto jest také, že ten, kdo se bude chtít zabývati dějinami slovanských práv, neobejde se bez »Prove«.

Dr. Karel Kadlec.

Právo občanské

Dr. Stephan Landauer: *Grundlagen und Systematik des neuen oesterreichischen Hypothekenrechts*. Wien, 1904, Manz, 180 str.

Spisovatel zabývá se po delší dobu již studiemi o novém vývoji rak. práva zástavního, jak osvědčil svými články v Grünhutově časopise a v Allg. oesterr. Gerichtszeitung. Spis tento má býti počátkem systematického vyličení této látky.

Od doby vydání všeobecného zákona knihovního vyhlášen byl dosti značný počet zákonů dotýkajících se práva hypotekárního a zástavního vůbec, jsou to zejména zákony o pojištění zástavních listů a dílčích úpisů, o knihách železničních, o rentách melioračních, o cestě nezbytné, o právu patentním a obzvláště ovšem nový řád exekucí. Nové prvky v zákonech těchto obsažené hledí autor systematicky spracovati jak vespolek tak i se starým komplexem pravidel o právu zástavním.

V příčině definice práva zástavního plyne mu ze zákona patentního, že musí býti rozhodně rozšířen v ten smysl, že právo zástavní je právo dosíci uspokojení z věci »nebo z práva«; uznáním práva zástavního na právu patentním zdá se mu kontroverza v příčině předmětu práva zástavního odstraněna, neb Exnerova konstrukce, že právo zástavní na právu je v poslední řadě přece jen právem zástavním na věci, jest zde nemožná.

K dosavadním rozdělením druhů zástavního práva dle předmětu na hypotekární a nehypotekární, dle vzniku na smluvené, soudcovské a zákonné, přistupuje rozdíl mezi zástavním právem úplně a neúplně vyvinutým; jmenem posléz dotčeným označuje autor t. zv. právo k uspokojení, zavedené novým řádem exekucí. Mimo to bude třeba od hypotéky líšiti způsob pozemkového dluhu dle zákona o rentách melioračních, podrobnější jednání o tomto útvaru ponechává si však autor do pokračování svého spisu. Za to velká

část nynější knihy jest věnována neúplně vyvinutému právu zástavnímu ve smyslu svrchu vytčeném.

Výrazem tím nemá snad býti řečeno, že právo k uspokojení je tak slabounké, že musí teprve prodělati vývoj k pravidelnému právu zástavnímu, naopak vymahající věřitel dosáhne rychleji uspokojení než obecný zástavní věřitel. Výraz volen byl jednak pro podobnost s nevyvinutým právem zástavním, jež dle Exnera zakládá poznámka pořadu, jednak mělo jím naznačeno býti, že právu k uspokojení scházejí některé vlastnosti zástavního práva, které však nejsou podstatné. Další argumentace spočívá na tom, že primární úkol práva zástavního leží v uspokojení, jak i v definici obč. zák. jest vytčeno, zjišťovací funkce zástavního práva naproti tomu jest jen sekundární a vlastnosti s ní související jen akcidentální; protože pak právo k uspokojení má onen primární úkol s obecným právem zástavním společný, není mezi nimi podstatného rozdílu. Rozdíly spočívají jednak v menší trvalosti práva k uspokojení, avšak, protože existují i práva zástavní časem neb resolutivní podmínkou obmezená, není trvalost podstatnou vlastností, jednak v nevyvinutosti ve spůsobilosti býti předmětem právního obchodu a tento rozdíl vyjádřen jest právě v novém názvu. Právo to může se však vyvinouti v úplné právo zástavní (§ 208 ex ř.) a konstrukce autorova poskytuje dle jeho názoru i klíč k porozumění ustanovením §§ 201 a 218, odst. 3. ex. ř.; neúplně vyvinuté právo zástavní zahrnuje i druhý způsob výkonu (dražba-správa), jenž věřitelem původně volen nebyl.

V příčině věcného rozsahu práva hypotekárního vytýká spisovatel zejména ustanovení exekučního řádu o příslušenství a plodech nemovitosti. Že §-em 119 ex. ř. nastalo rozšíření práva zástavního přes rozsah určený v § 457 obč. z., uznává i autor a sluší i přisvědčiti ve výsledku jeho výkladu třetího odstavce řečeného §-u ex. ř., že hypotekární právo vztahuje se i na plody před zavedením sekvestra mobilárně zabavené (a na nemovitosti se ještě nacházející), ač jest postponováno tomuto mobilárnímu právu zástavnímu. Že by referent byl jiného mínění, jest pouhé nedorozumění. Za to nezdá se býti referentu vhodným spojování § 119 odst. 3. ex. ř. s §-em 456 obč. z., protože tento vztahuje se pouze k mobilárnímu a neexekučnímu právu zástavnímu.

Ke kontroverzi, jaké právo přísluší železničnímu podniku na jednotku železniční a jaké tedy zároveň jest tu předmětem zástavního práva, zaujímá autor toto stanovisko. Dle něho sluší rozeznávati, zda li podnikatelem jest stát anebo podnikatelstvo soukromé; jen v případě prvním jest tu vlastnictví státu, v případě druhém jest tu jiné věcné právo, podobné t. zv. vlastnictví požitkovému (= právo z koncesse), které po jisté době zaniká. Autor dotýká se dále exekuce proti obročníku, jehož právo nikdy do knih se nezapisuje a proti kterému tedy také nikdy (pro § 21 knih. z.) nemůže býti vedena exekuce cestou tabulární; práva zástavního na entitách horních, konečně práva zástavního na vložených právech nájemních, jehož realizaci považuje za možnou čtvrtým způsobem: dáním v podnájem, vnucenou správou, postoupením vlastníku za výkupné, exekucí na sumu náhradní nastupující na místo práva nájemního dle § 1121 obč. z. 2. v.

Další odstavec knihy, jejíž systematika ostatně není referentu zcela jasná, jedná o zásadě speciality a výjimkách z ní, tyto shledává autor jednak v tom, že příslušenství, plody atd. v knize pozemkové nejsou uvedeny, jednak v tom, že existuje v rak. právu případ generálního práva zástavního totiž za dědický poplatek.

Pod titulem: základní linie formálního práva hypotéky, pojednává autor předem o odpírání záznamu dle § 45 a významu čl. XXVIII. úv. z. k ex. ř. pro otázku legitimace, dále o vzniku, obmezení a zaniknutí hypotekárního práva úplně a neúplně vyvinutého. Neúplně vyvinuté právo hypotekární (= právo k uspokojení) vzniká dle autora jen poznamenáním knihovním, nikoli povolením exekuce neb dodáním usnesení; převod aneb zavazení pohledávky, pro kterou vážne neúplně vyvinuté právo zástavní, neděje se však nikdy knihovním zápisem; za to zaniknutí děje se opět pouze výmazem poznámky.

Poslední oddíl knihy, nadepsaný: systematické jednotlivé vyličení práva hypotekárního, obsahuje úvahy o hypotékách singulárních, simultanních a kolektivních, kterýmžto termínem označuje autor hypoteku za dílčí úpisy. V odstavci o singulárních hypotékách pojednává hlavně o vlivu exekučního řádu na rozsah hypotekárního práva v příčině úroků a útrat a o hypotékách úvěrních a kaučních, v odstavci o simultanních hypotékách zejména o obou případech § 222 ex. ř. Konec tvoří jakési résumé o neúplně vyvinutém právu hypotekárním.

Vývody Landaurovy v jednotlivostech jsou zajímavé a povzbuzují vhodně k vlastnímu přemýšlení; zmíněná nejasnost a jistá nesouměrnost systematiky podmíněna jest nejspíše i voleným předmětem samým, jelikož nové útvary nevyskytují se stejně ve všech částech systému práva zástavního.

Tilsch.

Právo trestní.

Kriminální noetika. Napsal *Josef Prušák*. Knihovna Sborníku věd právních a státních, řada právovědecká, čís. VI. V Praze 1904.

V první ze čtyř částí spisu vykládá se pojem a rozsah vědy kriminální, pojem a základní dělení práva a bezpráví. Část druhá zabývá se pojmem vůle a naukou o vztahu příčinném a výsledku. Třetí, nejobsáhlejší, jedná o přičetnosti a přičitatelnosti, o pohnutce a ceně statků právních, o úmyslu a nedbalosti, o spravedlivé obraně, nouzi a příkazu, konečně o pokusu a jednání přípravném. V poslední části uvažuje se o pojmu a úkolech trestu.

Není dosti jasno, proč spisovatel právě tyto a jen tyto nauky zahrnul souborným názvem kriminální noetiky, a proč právě tento titul zvolil pro svoji práci. Vysvětlení (str. 20), že nenalezl názvu vhodnějšího, nemůže přece uspokojiti. Místo toho bychom raději byli slyšeli nějaký pozitivní důvod a to tím spíše, ježto spisovatel sám jest si toho vědom, že ono pojmenování »nebude se snad zcela zamlouvatí.« Mimo to sám pojem noetiky není ve vědě posud dosti ustálen. Na př. *Masaryk*, Základové konkrétní logiky, Praha 1885,